

7. SALASSAPITOVOLVOLLISUUS

Kirkkoa ja terveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä on säädetty yksityiskohtaisesti salassapitovelvollisuudesta. Sairaalasielunhoitaja noudattaa laissa määriteltyä salassapitovelvollisuutta.

Papin ja lehtorin rippisalaisuus on säädetty kirkkolaissa. Sitä ei voi murtaa. Tämän tarkoituksena on ennen muuta suojata ihmistä, joka on uskoutunut papille. Kaikki papin työssään

kuulema ei kuitenkaan kuulu rippisalaisuuden piiriin. Kirkon työntekijän tulee tunnistaa ne tilanteet, joissa ihminen on henkisen, hengellisen, ruumiillisen tai seksuaalisen väkivallan uhri. Tietyissä tilanteissa papin on ilmoitettava rikoksesta tai sen hankkeesta rippisalaisuudesta huolimatta. Papilla ja lehtorilla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemastaan väärinkäytöstä*

8. SUHDE POTILAASEEN

Sairaalasielunhoidon ydin on työntekijän ja potilaan luottamuksellinen sielunhoitosuhde, jossa potilas voi käsitellä kaikkia elämänsä ja sairauteensa liittyviä asioita sekä saada sielunhoidollista tukea ja lohdutusta. Sielunhoitajan ja potilaan kontakti syntyy tavallisimmin potilaan tai hänen läheistensä aloitteesta. Myös lääkärin tai hoitajan kanssa käydyt keskustelut voivat olla yhteydenoton taustalla. Potilaan it-

semääräämisoikeutta kunnioittaen sielunhoitaja varmistaa, että kyseessä on potilaan oma tahto, ja sopii hänen kanssaan yhteistyön käytännöistä, tavoitteista ja periaatteista.

Sielunhoitaja on tarvittaessa yhteydessä muihin kirkkoihin tai uskonnollisiin yhteisöihin ja hankkii potilaalle tämän toivomaa sielunhoidollista apua.

9. HOITOYHTEISÖ

Ihmisen hoitaminen on terveydenhuollossa monien ammattiryhmien yhteistyötä. Sairaalasielunhoitaja voi potilaan suostumuksella toimia oman alansa asiantuntijana potilasta koskeissa asioissa. Työssään sielunhoitaja on

vastuussa hoitoyhteisön ja seurakuntansa johdolle. Kirkon vastuulla on sairaalasielunhoidon kristillisen identiteetin säilyttäminen ja sen korkean laadun takaaminen.

* Piispainkokouksen selonteko rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisesta (2011) ja Kirkkohallituksen julkaisu *Aika puhua – aika vaieta* (2011).

Sairaalasielunhoidon periaatteet on hyväksytty Kirkkohallituksen täysistunnossa 17. päivänä elokuuta 2011

SUOMEN EV.-LUT. KIRKKO

Kirkkohallitus / sairaalasielunhoito (KDS)

Satamakatu 11 / PL 185

00161 Helsinki

puh. (09) 1802 358

<http://sakasti.evl.fi/sielunhoito>

*Sairaalasielunhoidon
periaatteet* 2011

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND
KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

1. SAIRAALASIELUNHOIDON ASEMA

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ylläpitämä sairaalasielunhoito ankkuroituu kirkon perustetävään sekä kirkon ja terveydenhuollon yhteisiin päätöksiin ja suosituksiin:

Euroopan sairaalasielunhoidon standardit, hyväksytty Turussa 15.6.2002.

Keittyvän avohoidon haaste seurakunnan sielunhoitotehtävälle.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokous, kirjelmä no 6, 12.9.1989.

Suositus sielunhoidosta sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja sosiaalitoimessa. Kirkkohallitus: Ohjeita ja tiedotuksia 13/1983 ja Lääkintöhallitus Dno 2013/101/83.

Sairaalasielunhoitaja toimii seurakuntien palkkaamana terveydenhuollossa.

2. SAIRAALASIELUNHOIDON ARVOT

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ylläpitämä sairaalasielunhoito toimii yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Kirkon strategiassa esitellään seuraavat neljä arvoa: pyhän kunnioitus, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja totuudellisuus.

Terveydenhuollon päämääränä on terveyden edistäminen, sairauksien ehkäisy ja hoito sekä kärsimyksen lievittäminen. Sielunhoidon päämääränä on sairaan ja kärsivän ihmisen elämäntilanteeseen, hengellisiin ja henkisiin kysymyksiin vastaaminen.

Sielunhoitaja kunnioittaa potilaan ihmisarvoa, vakaumusta ja koskemattomuutta riippumatta tämän taustasta ja elämäntilanteesta. Itsemääräämisoikeus on selvästi määritelty perustuslaissa sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista. Sairaana ja kärsivän auttamisessa terveydenhuollon ja kirkon sielunhoidon arvot kohtaavat. Sekä hoidossa että sielunhoidossa ihminen nähdään kokonaisuutena ottaen huomioon hänen fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja hengelliset tarpeensa.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTTUMINEN

Terveydenhuollon muutokset vaikuttavat sairaalasielunhoidon toteuttamiseen. Sairausten ymmärtäminen muuttuu lääketieteen kehityksessä. Individualismi ja yksityisyyden suojan vahvistuminen tuovat hoitamiselle uusia haasteita. Lisääntyvä tieto sairauksista ja hoidosta vaikuttaa terveydenhuollon rakenteisiin. Hoitoajat ovat entistä lyhyempiä. Sairaalasielunhoito toimii tässä muutoksessa potilaita ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä tukien. Avohoidon sielunhoidon tarpeen kasvaessa

seurakunnan työntekijöiden yhteistyö on yhä tärkeämpää ja edellyttää uusien toimintatapojen kehittämistä.

Potilaiden ja hoitohenkilöstön etninen, kulttuurinen ja uskonnollinen kenttä on kirjavoitunut. Eksistentiaalista ja katsomuksellista ahdistusta ei ilmaista pelkästään uskonnollisin termein. Sairaalasielunhoitajalla tulee olla eri uskontojen ja terveydenhuollon etiikan asiantuntemusta.

4. USKONNONVAPAU SLAIN JA POTILASLAIN VAIKUTUS SAIRAALASIELUNHOITTOON

Uskonnonvapaus on kaikkien Suomessa asu-
vien perusoikeus. Vuonna 2003 hyväksytty us-
konnonvapauslaki esittää uskonnonvapauden
positiivisena oikeutena. Perustuslain 11 §:n
mukaan jokaisella on uskonnon ja omantun-
non vapaus. Uskonnon ja omantunnon va-
pauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa
uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus
kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yh-
dyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen oman-
tuntonsa vastaisesti osallistumaan uskonnon
harjoittamiseen.

Uskonnonvapaus on paitsi yksilön myös yh-
teisön oikeus. Yhteisen uskonnonharjoituksen
osalta uskonnonvapauteen kuuluu esimerkik-

si potilaan ja sielunhoitajan oikeus molempien
niin halutessa harjoittaa yhteisesti uskontoaan.
Kaikkien uskonnollisten yhteisöjen ja uskonto-
kuntiin kuulumattomien oikeuksia on ehdot-
tomasti kunnioitettava.

Potilaslain mukaan sairaalapappi on hoi-
toyhteisössä sivullinen, koska hän ei ole tervey-
denhuollon ammattilainen eikä tee hoitotyötä.
Sairaalapappi on kirkon työntekijä ja noudattaa
myös kirkkolakia ja kirkkojärjestystä.

Potilaslain lähtökohta on potilaan itsemää-
räämisoikeus. Sairaalapapin oikeus tutustua
potilaan asiakirjoihin edellyttää potilaalta tai
poikkeustapauksissa häntä edustavalta henki-
löltä saatua lupaa.

5. SAIRAALASIELUNHOITAJAN TEHTÄVÄ

Sairaalasielunhoitaja on evankelis-luterilai-
sen kirkon työntekijä, pappi tai lehtori, jonka
tehtävänä on palvella potilaita, heidän omai-
siaan ja terveydenhuollon henkilökuntaa. Hän
on sairauden herättämien elämänarvoja ja elä-
mänkatsomusta koskevien kysymysten asian-
tuntija. Sairaalasielunhoitaja toimii työssään
kokonaisvaltaisen hoidon hyväksi. Hän on
koko hoitoyhteisöä varten ja toimii yhteyshen-
kilönä uskonnollisten yhteisöjen ja terveyden-
huollon välillä. Sairaalasielunhoitaja osallistuu
tarvittaessa hoidon eettisten kysymysten poh-
dintaan.

Osa sairaalasielunhoitajan tehtävistä liittyy
avohoittoon sekä seurakuntien ja terveyden-

huollon työntekijöille annettuun työnohja-
ukseen ja koulutukseen. Vapaaehtoistoiminta
tuo sairaalasielunhoitajalle uusia työtehtäviä,
samoin kriisi- ja suuronnettomuuksien jälki-
hoitoon kuuluva sielunhoito. Hengellinen ja
henkinen tuki saattohoidossa, surevien omai-
sten tukeminen ja poliisi- ja pelastusviranomai-
sten kanssa tehtävä yhteistyö vaativat sairaala-
papin ammatillista osaamista.

Sairaalapapin ja potilaan keskusteluissa ei
aina puhuta hengellisin sanoin, mutta läsnä
on syvempi ulottuvuus, pyhän tuntu. Pappi on
hengellisten asioiden asiantuntija, ja hän toimii
uskonnollisen kielen tulkkina. Papin tehtävä on
tuoda pyhä sairaalan arjen ja kiireen keskelle.

6. AMMATTITAITO

Sairaalasielunhoitajalla on todettu soveltuvuus
tehtäväänsä ja kirkon hyväksymä erikoistumis-
koulutus.

Jatkuvan koulutuksen ja työnohjauksen

avulla sielunhoitaja kehittää kykyään ymmär-
tää ihmisen sairautta ja kriisejä sekä lisää itse-
tuntemustaan ja vuorovaikutustaitojaan.

7. TYSTNADSPLIKT

Detaljerade bestämmelser om tystnadsplikt ingår i den lagstiftningen som gäller för kyrkan och för vården. En sjukhussjälavårdare iakttar den sekretessplikt som lagen föreskriver.

I kyrkolagen finns bestämmelser om bikthemlighet för präster och lektorer. Bikthemligheten får aldrig brytas. Syftet är framför allt att skydda den person som har anförtrott sig åt prästen.

Allt som en präst får höra i sitt arbete faller dock inte inom ramen för bikthemligheten. En kyrkligt anställd bör kunna identifiera de fall där en person är offer för andligt, psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. I vissa fall bör prästen anmäla brott eller brottsplaner trots bikthemligheten. Präster och lektorer har skyldighet att göra anmälan om de upptäcker att någon utnyttjas.*

8. FÖRHÅLLANDE TILL PATIENTEN

Kärnan i sjukhussjälavården är ett konfidentiellt själavårdsförhållande mellan själavårdaren och patienten, där patienten kan bearbeta alla de frågor som gäller hans eller hennes liv och sjukdom och få själavårdande stöd och tröst. Kontakten mellan själavårdaren och patienten uppstår vanligen på patientens eller de närståendes initiativ. Bakgrunden till kontakten kan också vara ett samtal med en läkare eller sjukvårdare. Med res-

pekt för patientens självbestämmanderätt försäkrar sig själavårdaren om att det är fråga om patientens egen önskan och kommer överens med patienten om samarbetets former, mål och principer.

Vid behov tar själavårdaren kontakt med andra kyrkor eller religiösa samfund och ordnar den själavårdande hjälp som patienten önskar.

9. VÅRDENHETEN

Inom hälso- och sjukvården är vården av människan ett samarbete mellan många yrkesgrupper. Sjukhussjälavårdaren kan med patientens samtycke fungera som sakkunnig inom sitt eget område i ärenden som gäller patienten. I sitt arbe-

te ansvarar själavårdaren inför vårdenhetens och sin församlings ledning. Det hör till kyrkans ansvar att bevara sjukhussjälavårdens kristna identitet och garantera en god kvalitet i sjukhussjälavården.

* Biskopsmötets redogörelse över samordningen av bikthemligheten och barnskyddet (2011) och Kyrkostyrelsens publikation *Tid att tala – tid att tåga* (2011).

Principer för sjukhussjälavården har godkänts av Kyrkostyrelsens plenum den 17 augusti 2011

EV.-LUTH. KYRKAN I FINLAND

Kyrkostyrelsen / sjukhussjälavården (KDS)

Hamngatan 11 / PB 185

00161 Helsingfors

tfn (09) 1802 358

<http://sacrista.evl.fi/sjalavard>

Principer för 2011
Sjukhussjälavården

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND
KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

1. SJUKHUSSJÄLAVÅRDENS STÄLLNING

Den sjukhussjälavård som bedrivs av Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är förankrad i kyrkans grundläggande uppgift och i kyrkans och vårdsektorns gemensamma beslut och rekommendationer:

Rekommendationer för sjukhussjälavård i Europa, godkända i Åbo 15.6.2002.

*Den utvecklade öppenvårdens utmaning för församlingens själavårdsuppgift.
Biskopsmötet för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, skrivelse nr 6, 12.9.1989.*

*Rekommendation om själavård vid sjukhusen, hälsocentralerna och socialväsendet.
Kyrkostyrelsen: Föreskrifter och tillkännagivanden 13/1983 och Medicinalstyrelsen
Dnr 2013/101/83.*

Sjukhussjälavårdarna är anställda av församlingarna och arbetar inom hälso- och sjukvården.

2. SJUKHUSSJÄLAVÅRDENS VÄRDERINGAR

Evangelisk-lutherska kyrkans sjukhussjälavård i Finland samarbetar med hälso- och sjukvården. I kyrkans strategi anges följande fyra värderingar: vördnad för det heliga, ansvar, rättvisa och sanning.

Hälso- och sjukvården har som mål att främja god hälsa, förebygga och bota sjukdom och lindra lidande. Själavårdens mål är att svara på sjuka och lidande människors behov av att bearbeta livsåskådningsfrågor och mentala och andliga frågor.

Själavårdaren respekterar klientens männi-

skovärde, övertygelse och integritet oberoende av klientens bakgrund och livsåskådning. Rätten till självbestämmande definieras tydligt i grundlagen och i lagen om patientens ställning och rättigheter. I hjälpen till sjuka och lidande möts de värderingar som gäller inom vården och de värderingar som styr kyrkans själavård. Både hälso- och sjukvården och själavården har en holistisk syn på människan, där man beaktar fysiska, psykiska, sociala och andliga behov.

3. FÖRÄNDRINGAR I OMVÄRLDEN

Förändringarna inom vården inverkar på sjukhussjälavårdens arbete i praktiken. Synen på sjukdom förändras i takt med den medicinska utvecklingen. Ökande individualism och stärkt sekretesskydd bjuder på nya utmaningar i vården. Ökad kunskap om sjukdomar och vård inverkar på strukturerna inom hälso- och sjukvården. Vårdtiderna har förkortats. I dessa förändringar arbetar sjukhussjälavården för att stödja patienter och vårdpersonal. I och med att behovet av själavård inom den öppna

vården ökar blir samarbetet med de församlingsanställda allt viktigare och förutsätter nya arbetsätt.

Patienternas och vårdpersonalens etniska, kulturella och religiösa tillhörighet har blivit brokigare. Ångest förknippad med existentiella frågor och livsåskådning uttrycks inte enbart i religiösa termer. Sjukhussjälavårdaren behöver ha expertkunskap om olika religioner och om vårdetik.

4. RELIGIONSFRIHETSLAGENS OCH PATIENTLAGENS INVERKAN PÅ SJUKHUSSJÄLAVÅRDEN

Religionsfrihet är en grundläggande rättighet för alla som bor i Finland. Religionsfrihetslagen från 2003 anger religionsfriheten som en positiv rättighet. I 11 § i grundlagen föreskrivs religions- och samvetsfrihet för alla. Till religions- och samvetsfriheten hör rätten att bekänna sig till och utöva en religion, rätten att ge uttryck för sin övertygelse och rätten att höra till eller inte höra till ett religiöst samfund. Ingen är skyldig att mot sin övertygelse delta i religionsutövning.

Religionsfriheten är en individuell rättighet som också kan ta sig kollektiva uttryck. Rätten till gemensam trosutövningen innebär till exempel att en patient och en själavårdare om båda så öns-

kar kan utöva religion tillsammans. Man bör ovillkorligt respektera allas, både samfundsanslutnas och samfundslösas, rättigheter.

En sjukhuspräst ingår enligt patientlagen inte i vårdteamet, eftersom prästen inte är yrkesutbildad inom vården och inte utför vårdarbete. Sjukhusprästen är anställd av kyrkan och iakttar även kyrkolagen och kyrkoordningen.

Patientlagen utgår från patientens självbestämmanderätt. Sjukhusprästens rätt att se dokument som rör patienten förutsätter tillstånd av patienten eller, i undantagsfall, en person som för patientens talan.

5. SJUKHUSSJÄLAVÅRDARENS UPPGIFTER

Sjukhussjälavårdaren är en präst eller lektor anställd av Evangelisk-lutherska kyrkan som har till uppgift att betjäna patienter, deras anhöriga och personal inom hälso- och sjukvården. Han eller hon är insatt i de frågor kring människovärde och livsåskådning som aktualiseras när någon drabbas av sjukdom. Sjukhussjälavårdarens arbete inom vården är övergripande. Själavårdaren finns till för hela vårdenheten och är kontaktperson mellan de religiösa samfundet och vården. Sjukhussjälavårdaren deltar vid behov i diskussionen om etiska frågor inom vården.

En del av sjukhussjälavårdarens uppgifter hänför sig till öppenvården och den handledning och utbildning som ges församlingsanställda och

vårdpersonal. Frivilligverksamheten ger sjukhussjälavårdarna nya arbetsuppgifter, likaså den själavård som behövs i eftervården vid kriser och storolyckor. Andligt och mentalt stöd vid vård i livets slutskede, stödjande av sörjande anhöriga och samverkan med polis- och räddningsmyndigheter kräver yrkeskunskande av sjukhussjälavårdaren.

I samtalet mellan sjukhuspastorn och patienten används inte alltid andliga ord, men en djupare dimension, en förnimmelse av det heliga, är närvarande. Prästen är insatt i andliga frågor och kan vara tolk för det andliga språket. Prästens uppgift är att skapa rum för det heliga i sjukhusets brädska och vardag.

6. YRKESKUNSKAP

En sjukhussjälavårdare är en person som är lämplig för uppgiften och har en specialiseringsutbildning som kyrkan godkänner.

Fortgående utbildning och handledning hjäl-

per sjukhussjälavårdaren att utveckla sin förmåga att förstå människors sjukdomar och kriser och att öka sin egen självkännedom och förmåga till dialog.